

BUDA-PESTA

18 Septembrie st. v.

30 Septembrie st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 38.

ANULU XIII.

1877.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

EPISTOLE LITERARE.

A trei'a epistola.

Puté-ne-vomu dá óre parerea despre poes'ia de resboiu, când Românii abiá au începutu lupt'a? La ántâi'a vedere s'ar paré curiosu, în fondu înse este fórté firescu.

Poes'ia de resboiu este foculu ce s'aréta naierilor pe mare în ajunulu furtunei, si elu este cu atâtu mai víu, s'aréta cu atâtu mai desu, cu cátu mai infricosiata are sè fia furtun'a. Cam acésta relatiune este între poes'ia si resboiu.

Spiritele se aprindu, ânimele se infierbin-ta, infricosiata dar dulce placerea resbunârii de vechi insulte, de apesâri, de nedreptatiri si despoiâri, sperantiele de realisarea unor innalte aspiratiuni: tóte se aréta cu façia ridietóre, si cá niste zine ce cu dulcile lor cântece te atragu si te afunda totu mai multu printre valurile mârrii ce geme sub suflarea furtunei în apropiare.

Tóta acésta febrere nime n'ó încérca mai víu cá blândii fii ai muselor. Dreptu-aceea singuri ei, si numai sub impressiunea acestor sublime momente potu sè resfrânga în cântecele lor, cá într'o oglinda, totu ce se agita si ferbe în sufletulu unei natiuni. Ei singuri potu sè esprime ceea ce toti simtiescu, sè lumine si sè reflecte cá prin prisma ceea ce toti in-

trevedu, înse numai în niste incondeieri întu-necóse.

D'aici ne putemu esplicá nemarginit'a putere ce oesercéza unele poesie de resboiu a supra spiritelor. Ele aprindu si pe cei mai blândi, punu arm'a în mân'a mosnegilor si facu pe osteni sè deie orbesce façia cu mórtea.

Cântece d'acésta natura nascu cu deosebire numai în ajunulu resboiului. Resboiulu începutu, poetii iau o stare contemplativa, cautându în câmpulu de sânge pe aceia cari se ilustra mai multu, spre a-si instruná mai tardiu lir'a pentru cântece eroice.

Dreptu-aceea eu consideru inchiatu ciclulu cântecelor de resboiu în acésta lupta nationala. Totu ce s'ar mai nasce d'acestu genu în decursulu acestei lupte, vor fi numai flori de tótna fara fructe.

Poetii nostri, marturisescu, m'au adusu si d'asta-data în cea mai mare perplexitate. Lucruri mari n'am asteptatu, cauzele le voiu desfasiurá în o alta epistola, dar totusi am asteptatu mai multu decâtu ce-am vediutu.

Imagina-ti, amiculu meu, cá audi de-o lupta mare, lupta de giganti ce are sè se încinga în curêndu; audi, cá interesele, aspiratiunile, d'a caror implinire se tractara, sânt

asemenea cu mórtea si viéti'a, te duci si astep-
ti pe câmpulu de lupta sè vedi cum vinu ar-
matele si cum începu a se framéntá un'a pe
alt'a. Când colo, într'unu târdiu vedi esindu in
zarea câmpului ici-colo niste puncte negre,
mereu se apropia, si ce vedi? ici unu osténu
schiopu, altulu din colea ciungu d'o mâna,
unulu colo câtu unu Statu-palma, altulu din-
colo câtu o pluta, dar încârligatu de slabu,
unulu calare pe unu nou Rocinante, altulu pe
unu sioimu de calu fara frêu, unulu cu lance
fara manunchiu, altulu cu pusca fara o-
tiele . . .

Spune-mi ce simtieminte ti-aru petrunde
ânim'a la acésta minunata vedere, înaintea
acestor curiose aretári? Acésta imagine ne-o
infaçisiéza d'asta-data scumpii nostri poeti.
Dar sè nu se supere pe mine, càci pe aci sîm
si eu!

Nu ne strica sè ne marturisimu pecatele
unii altora, si déca ni le vor audi si altii, din
lumea profana, nu face nimica. Las' sè mai
scía si ei, cà nu totu ce sbóra sè mânca!

Vai de omulu care se învechiesce in rele,
si amaru de poetulu care se crede *infalibilu*.
Elu ajunge la *contrarulu* poesiei, cá si pap'a la
adversarii crestinismului! Am ajunsu amêndoi!

Au esitu multe poesii de resboiu, dar pu-
çine merita sè vorbimu de ele. Din aceste voi-
aretá si ce a successu in câtu-va si ce s'a neferi-
citu.

Sè începemu cu cântecele de resboiu!

Din pies'a „Armatelor Române“ de N. T.
Orasianu, lunga de 16 strofe, nu potu alege
nici chiar o strofa, despre care sè potu dice,
cà inspiratiunea s'a întrunitu cu o tehnica fe-
ricita.

Ér voi, juni astadi, ce 'n pepturi
Aveti ânimi românesci,
Aperati a tierii drepturi,
Cá in timpii stramosiesci.
Dati o patria frumósa
La urmasii víitori,
Libera si maestósa,
Cá unu dulce raiu cu flori,

Idei'a, de si întru nimica nóua, mai scurtu,
mai energicu esprimita si fara *rai* si *flori*, ar
fi pututu sè atinga ânim'a. Totu asemene si :

Vedeti voi? in asta tíera
Nu-i unu *degetu de paméntu*,
Ce n'a fostu odinióra
Stropitu de unu sânge sântu.
Nu-i o mâna de *tierma*
P'aste plaiuri românesci,
Fara pulbere *strabuna*
De oseminte *parintesci*!

Accea-si ideia in optu versuri!

Atât'a e totu ce asiú puté dice, cà atinge
nitielu la poesía. Restulu este prosa rea, ideii
comune, fara nici o însufletire, si esprimate cu
tóta platitudinea, d. e.

N'audi glasuri din morminte,

Mândre, piine de orgoliu? (tautologia si inca ceva!)

Umbre mari, umbre pré sfinte (cá sè iésa rim'a!)

Esu in albulu lor *lintioliu*. (dto † stachia!)

C. D. A. in „Armatei Române“ crede, cà
este poesía când scrie :

Ce! adi când facemu parte din choru europeanu,
Adi, când Areopagulu Europei, suveranu,
A nóstre sacre drepturi Elu a sanctionatu,
Si când independinti'a tierii amu proclamatu,
Vom suferi noi óre sè fimu batjocuriti,
Tratati cá niste vite in fine umiliti?

Unu tocitu articolu de fondu in versuri
schilogite si in limba sarbedita!

Sune trimbitiele tóte,

Si canónele turbate

Verse lava destructóre

In hordhiele barbare! (Teribilu!)

Al. A. Macedonschi începe „Od'a dedicata
armatei române“ cu :

Resbelulu crâncenu de locu nu-mi place . . .

Cu tóte aceste s'o punemu între cântecele de
resboiu, càci totusi in fine, dupa 10 strofe de
câte 8 versuri, dice :

In susu dar fruntea. Si *voi*, navala!

Renviati astadi stravechi'a fala! . . .

Pentru 'nturnarea *cca triumfala*,

Gata v'as:épta totu ce-i românu!

Sè *tune tunulu!* . . . bomb'a sè sbóre!

Porti de cetate josu sè dobóre!

Balcanu 'n flacari sè-lu infasióre!

Sè-si plece capulu tureulu pagânu! . . .

„Inturnarea“ este o espressiune nefericita,
càci a *inturná* însémna mai multu . . . dar nu
potu spune.

Dar pentru ce a mai neliniscitu Mus'a si
pentru unele cá aceste :

Se *scolu* Romanii? . . . cine-i *acusa*? . . . (conjugati-
tiunea?)

Fi-vei tu óre *tinera* Musa? . . . (dar fara viná 'ncóci!
O *causa* sacra ei au dreptu scusa.

Poesiile cu „*causa*“ sînt fórté *causative*!

Gemu Bucurescii de cai, de care,

De tunuri, d'arme, — *lunga grintiare*!

Quid non *poetarum* pectora cogis, o! *rimae* sa-
cra fames!

Urmatórea strofa are ceva „vina 'ncóci!“

Cadeti orasie trufasie 'n care

S'ascundu despotii fara 'ndurare,

Anime róse de desfrânare! . . .

Cadeti palate, cadeti giamii!
 Sânge si flacari, macelu, urgia:
 In Europa nu vremu Turcia!
 A trecutu timpii cei de sclavia (gramatic'a?)
 Soldati, Români sânt mîi de mîi!

Déca cele 88 de versuri le restringea la
 — 30, déca mai deschidea nitielu gramatic'a,
 tielegu cea românesca, déca le piliá si poleiá
 sè nu „grintieze“, si déca intindea cordele
 ai bine cá sè nu „dranganésca“, atunci i pu-
 am o nota „prielnica“ — vorbindu dupa
 onvorbirile — chineze.“

M. C. Maciulescu nu face pretensiuni de
 etu, cu tóte aceste în „Marsiulu Românilor
 la Vede“ aflâmu unele strofe bine inspirate
 bine-turnate. Éta-le :

Ascultati, cornulu resuna,
 Fîii tiér'a îsi aduna,
 In picióre, rosîori!
 Cazi pe Dunarea cea lata
 Cete dese se aréta
 De pagâni nevalitori.

A uitatu Hamid sultanulu
 Si de pasi'a Caraimanulu,
 Si de marele Sinanu;
 Si 'n trufi'a lui turcesca,
 Crede lesne sè smerésca
 Pe copîii lui Traianu.

Dunarea dar sè rosiésca,
 P'alu ei luciú sè plutésca
 Numai trupuri de pagânu;
 Sè-si aduca ér a minte
 D'ale vóstre lunge flinte
 Si de gróza de Românu!

Priviti stégulu liberarii,
 Redicatu pe drumulu tierii,
 Stranepoti de mari eroi;
 La elu ochiulu dragu tîntesce
 Totu Românu ce vorbesce
 Strainatu de lînga noi!

Acestu stégu când se redica,
 Lacremi calde din ochi pica,
 Si betrâni 'ntinerescu;
 Muresiulu spunatu mugesce,
 Pindulu tainicu se gelesce,
 Ér Carpatii se clatesce!

Aceste cinci strofe, si în adeverata inspi-
 tiune, si în idei si în limba si în fericit'a
 îngere a aspiratiunilor, în fine si în tehnica,
 mpenescu mai multu decâtu diece volume
 al' de „sirte-margarite pe lungi fire încâlcite“
 cele mai susu.

Urezu locotenentului M. C. Manciulescu
 aiba totu atâtu successu si în manuirea spa-
 i, cá sè-lu tîna minte si turcii.

In fine unu óre-cine a mai publicatu ur-
 matórea apostrofa la *Spada* :

Esi afara, sari din téca
 Vechia spad'a mea,
 Si nici tresnetu sè te 'ntréca
 Când te-oiu svénturá!

Tóta lumea se s'uimésca,
 Sórele sè stea,
 Când prin órd'a pagânesca
 Eu vârteju voiu dá.

Susu si-ti spél' a ta rugina
 In sânge pagânu,
 Destulu statu-ai la hodina
 Si fara stapânu!

Audi! mosii din morminte
 Striga s'aretâmu,
 Cà-i tînemu înca în minte
 Si sè-i resbunâmu!

Dati voinici fara de mila,
 Dati si dati de totu;
 Nici de iadu sè n'aveti sila
 Luati Dunarea 'n notu!

Dati Români fara de sama
 In câti ne urescu,
 Si de vécuri robi ne chiama
 Si ne schinginescu!

Sè scapâmu mosi'a care
 Ne-a datu mosiu-Traianu
 Si sè 'ntindemu hora mare
 Din . . . (d'alta-data.)

Dati voinici fara de mila,
 Dati si dati de totu,
 Nici de iadu sè n'aveti sila,
 Luati Dunarea 'n notu!

Atâtu e totu ce am pututu alege din cân-
 tecele de resboiu. Pe cari i voiu fi trecutu cu
 vederea séu pentru cá nu i voiu fi vediutu,
 séu pentru cá pré mi s'au parutu din aceia,
 despre cari s'ar puté aplicá dis' a Virgiliana :
 „Nos numerus sumus, fruges consummere na-
 ti!“ — sè nu se supere! Cei d'ântâi sè ne faca
 a-i audi, ceialalti sè se innaltie cá sè-i ve-
 demu!

Cei cari au scrisu resunete ori ode de res-
 boiu, vor binevoí a ne permite sè-i cumpenimu
 în epistol'a urmatóre.

Ar. Densusianu.

D e m i n é t i ' a.

Ce dulce privelisce! Pe culmea unui munte
 Suride Aurora, avêndu pe a sa frunte
 O splendida cununa de radie purpurii;

Strigoi, naluci de nópte, zarindu cerésc'a-i făcia :
Fugu tóte, si 'mpreuna cu-a noptii négra cétia —
S'ascundu de ea prin pesceri hidóse si pusthíi.

Ér vesel'a natura din somnu-i linu trezita
Admira in tacere frumsetia-i stralucita,
Ce farmeca privirea cu dulcile-i zimbiri ;
Nimica nu conturba prin munti si pe campia
Tacerea mormentală, decâtu o ciocarlia,
Ce-si vérsa 'n dulce cântecu ardiêndele-i simtiri.

Dar éta, cà din sinulu Aurorei lucitóre
Se 'naltia cu iubire zimbindu frumosulu sóre,
A ceriului podóba, alu lumei scumpu tesauru :
Precum adesu — in dile si 'n seri de maiu senine —
Diu sinulu unei dalbe si fragede virgine
Se 'naltia-unu doru ferbinte, unu dulce visu de
auru . . .

Paduri, campíi, valcele, la dulcea lui privire
Suridu cu veselía si ardu in fericire,
Cá dóue ânimi june aprinse de amoru ;
Din léganulu de rosa micutii fluturi sbóra
Scaldându-se 'n lumina prin verdea dumbravióra,
Ce víu acum resuna de-a paserilor coru.

Tieranulu ér cucernicu facêndu o sânta cruce,
Din patu cu doru se scóla, voiosu la câmpu se duce
Si luncile se umplu de veseli muncitori ;
In doru natura arde sioptindu voióse siópte,
Si unde mai 'nainte plângea cernit'a nópte :
Acum o nóua viétia suride p'intre flori . . .

*

O nópte 'ntunecósa si plina de furtune
Domnitu-a si in giuru-ti, iubit'a mea natiune,
P'a carui sinu de jale multi secolu ai dormitu ;
Dar diorile in fine pe ceriu-ti se ivira :
„Descépta-te Române!“ sunà maréti'a lira
A bardului prin câmpulu de radie auritu.

Cu spaima-atunci din somnu-ti saritu-ai in picióre ;
Ma vai ! cà desfratirea si órb'a nepasare
Acusi te trase érași in patu-i blastematu ;
E susu acum pe bolta a libertátii sóre :
Tu siedi culcatu la glía in trista nemiscare
Privindu numai la alti cum lucra neincetatu . . .

O ! fic'a Romei vechie ! o, jalnic'a mea ginte !
Doresci sè 'noti pe marea vietii mai 'nainte,
Séu vrei sè te 'nghitiésca talarulu inspumatu ?
Doresci s'ajungi la culmea maririi luminata :
Séu vrei sè mori cu dile in valea 'ntunecata
In care-atátia secolu plangêndu ai vegetatu ? . . .

Unirea, sirguintia, fratiésca conlucrare :
Aceste impreuna facu sântulu drumu pe care
Pornindu, acusi sosí-vei 'alu gloriei palatu ! . . .
Ér viétia fara lucru cu zimbetulu ei dulce :
Sè scéi cà e unu demonu, ce-acusi va sè te-arunce
In iadulu nimicirii grozavu, întunecatu ! . . .

O ! scóla dar, Române, din patulu amortirii,
Càci patulu e mórte, e léganulu peririi,
Destulu atátia secolu cá mortu ai statu întinsu !

La lucru adi, la lucru, cu bratie încordate !
Séu nu vedi ce de holde in câmpu ai nelucrate ?
Séu ori ce doru mai nobilu din sinulu teu e
stinsu ? . . .

Cându ai puteri de-a merge p'a gloriei carare :
Au nu-ti este rusíne sè stai cu nepasare
In glodulu nimicirii amaru, dejositoru ?
Cându sórtea ti-a datu aripi sè sbori la nemurire,
Cându insusi ceriulu sacru voesce-a ta marire :
Tu singuru, o, Române ! sè fii nepasatoru ? . . .

O ! cându peri-va óre a noptii négra cétia
Si iérn'a nepasării din ânim'a-ti de ghiacia ?
Cându, cându va arde 'n sinu-ti unu 'naltu si sa-
cru doru ?

Càci : doru, insufletíre, vointia si unire :
Aceste ti-lipsescu numai, s'ajungi le nemurire,
Sè fii din stea palita : unu sóre lucitoru ! . . .

Petru Dulfu.

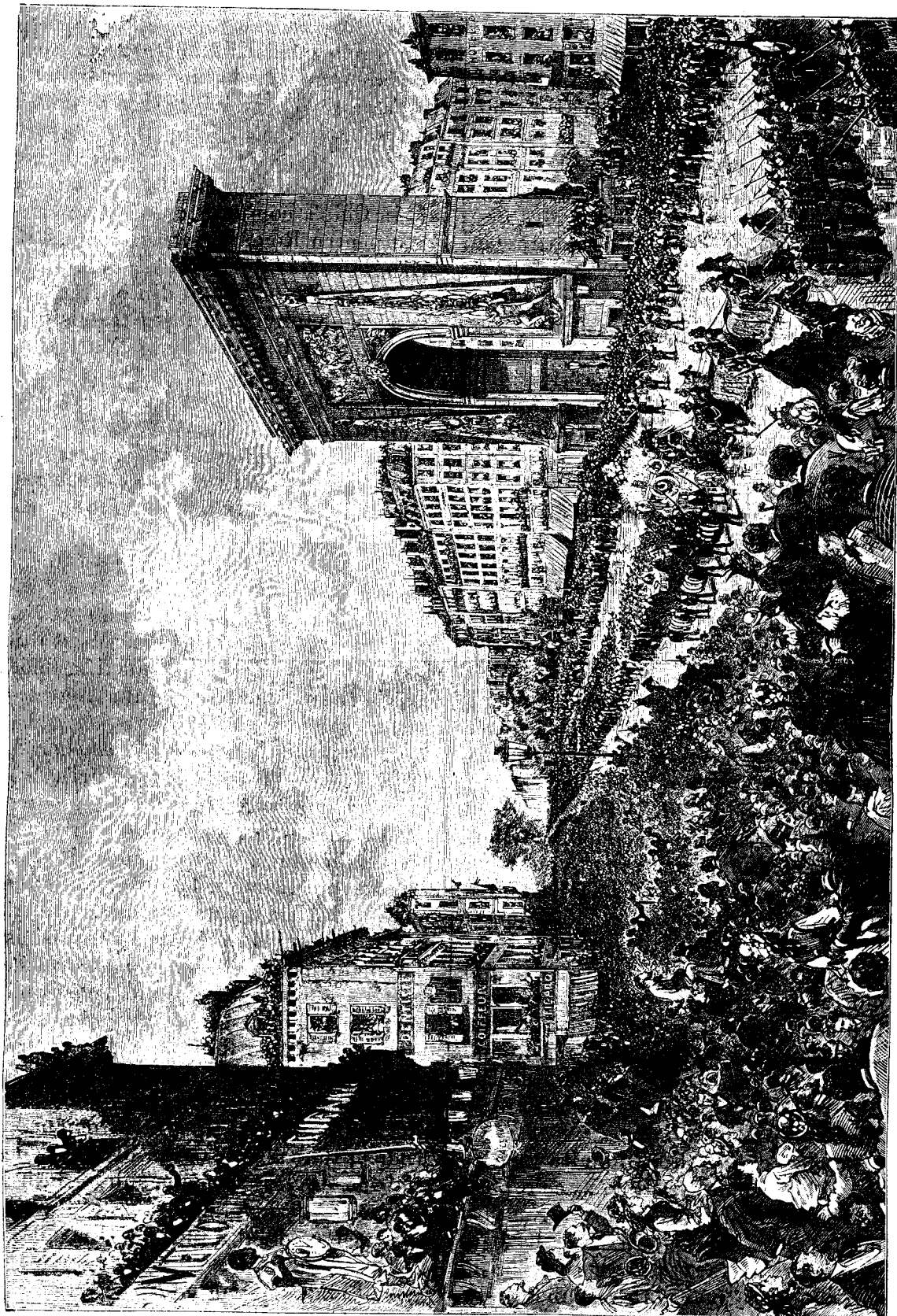
Cursu elementaru de istori'a literatu- rei române.

(Urmare.)

12. *Mironu Costinu* *) fiulu lui Alesandru Costinu, nascutu — precum se pare — la Baru in Ucraini'a pe la 1628. Pe la 1640 se aflá invetiându la scóla. Dupa terminarea studiilor reintorcêndu-se in patria a purtatu mai multe functiuni publice sub domnii Vasile Lupulu, Georgiu Stefanu (1653—1658), apoi se retrase in viétia a privata, in restimpu de 14 ani, pâna la anulu 1672 sub Domnulu Petru Stefanu, când intrà érași in serviciulu statului, servindu sub toti Domnii pâna in lun'a lui Decemvre 1692, când fu decapitatu la Romanu din ordinulu Domnului Constantinu Cantemiru voda, inocentu si fara de nici o judecata si fu inmormontatu in cript'a familiei sale din Barbosi.

Mironu Costinu erá póte primulu latinistu alu secolului seu, patriotu infocatu, carele vediêndu cu durere cum se impilá si storcéá tiér'a prin dàri necumpetate, adese-ori strigá catra Domnulu Cantemiru la mésa : „Mai desu cu paharele, Mari'a ta, si mai raru cu orênduelile (de dare), cà-i vré sè-ti dai Mari'a ta sama odata si nu-i puté.“ Elu apucá pén'a si infruntà ocarele si basnele lui Eustratie logofetulu, a lui Simeonu Dascalulu si Misailu Calugarulu, scrítori contimporani, cari

*) Despre Mironu Costinu cont. : „Notitia biografica a chronicarilor Moldovei“ in „Letopisetiile tierii Moldovei“ tom. I. Iasi 1852. Cipariu : „Analecte Literarie“, Iustinu Popfíu „Poesii si Prosa“ si „O caletori'a prin secolii istorici“ de G. Baronzí.

Immormântarea lui Thiers in Paris.

denegrisea originea româna. Se sparià a incepe ostene'l'a acést'a dupa atâte veacuri de la descalecatulu d'ântâiu, de la Traianu imperatulu Romei, a lasá érași nescrisu, cu mari ocară infundatu poporulu românu de la o sama de scriitori — dice — că este ânimei durere, si elu a scrisu asiá precum s'a si intemplat, gatá a-si dá sama despre cele ce a scrisu. E caracteristicu, că precum Hurulu, Urechia, asiá si Mironu Costinu si altii dupa ei, accentuáza cu totu a dinsulu in operile lor descendentii'a nóstra latina. Pare că aru fi simtitu, că va vini timpulu, când nu va fi vr'unu adeveru istoricu atacatu cu mai multa amaratiune decâtu chiar acést'a. Atunci nepotii sè se póta provocá la consciinti'a parintilor cari le-au premersu : „Cauta-te dara acum cetitoriule, esclama Mironu Costinu mândru de originea sa, si privesce de unde esti, lapedându de la tine celelalte basne, câte au insemnatu unii de tine. Nu numai numele acést'a (adeca vlachulatinu), ci si dintr'altele te vei cunósce, obiceiurile, firea si graiulu pâna astadi aréta că esti dreptu voloch, adeca italianu si romleanu.“

Scrierile lui M. Costinu sînt urmatórele : a) „Cartea pentru descalecatulu d'ântâiu alu Moldovei“ in sепte capete, de la ântâi'a colonisare a Daciei pâna la fondarea Principatelor ; b) „Chroniculu tierii Moldovei“, in XX capete, incepându de unde a incetatu Urechia, séu de la Domni'a lui Aronu pâna la Stefanitia, cuprindiéndu unu periodu de LXVIII ani, adeca de la 1594—1662 ; c) „Despre poporulu Moldovei si alu tierii Românesci“ ; d) „Viéti'a lúmei“, poema tiparita la finea poemei dramatice a domnului Hasdeu intitulata : „Rosvanu si Vidra“ Bucuresci 1809 ; e) „Despre versificatiunea româna“, tractatu inca netiparitu ; f) „Epigramu catra contemporanulu seu Dositeiu Mitropolitulu“, tractatu asemenea netiparitu. „Versu despre originea si descalecarea Românilor“, tiparita in „Psaltirea“ verificata de Dositeiu f. 265, reproducu in „Analectele literarie ale dlui Cipariu, p. 250 in nota.

13. *Nicolau Carnulu* supra numitu si *Milescu* de la numele comunei Milesci, ce o posedeá in districtulu Vaslui in Moldov'a. Nascutu pe la anulu 1630, Milescu erá unu barbatu fórté instruitu si literatu pentru epoch'a in care traia, cunosceá mai multe limbe, intre altele : latin'a, grec'a antica, grec'a moderna, slavon'a, turc'a, german'a si româna. Inse sub domni'a lui Stefanitia domnulu Moldovei (1660—1662) se intêmplá, că invetiátulu Mol-

doveanu Milescu din intrigile unoru reu-voitori fu silitu a-si parasí patri'a natala si se duse in Rusi'a, pe care a servit'o si folositu multu, realisându pentru ea mari si multe misiuni importante. Elu a fostu ambasadorulu tiarului Alexei Michailovicu in Chin'a si prin acést'a intemeiá si regulá comerciulu Rusiei cu acea tíera. Elu a fostu invetiatióru si educatióru lui Petru celu Mare, succesorulu lui Alexei Michailovicu. In timpulu petrecerii sale in Chin'a compuse elu opulu fórté importantu pentru Români, intitulatu : „Itinerariu, scrisu de spatarulu N. Milescu, in anulu 7181 de la zidirea lúmei, când din ordinulu tiarului Alexei Michailovicu a fostu tramisu la imperiulu Chinei.“ Cine nu simte că acést'a lucrare este o gloria pentru noi si că avemu datori'a a ni procurá si publicá scrierea esita din pén'a si meritulu unui Românu la 1675. Nimene dintre Români n'a sciutu de acést'a scriere pâna acum. O alt'a scriere a lui Milescu este „Chronic'a pe scurtu a Românilor“, publicatu in „Chronicile României“, ale dlui M. Cogalniceanu, ed. II.

N. Milescu murí in domni'a a dóu'a a lui Michailu Racovitia in Moldov'a (1707—1709). Imperatulu Rusiei Petru celu Mare ilu inmormêntá cu ceremonie, ce numai se potu face unui barbatu de statu si ilu regretá multu timpulu.

14. *Vasile Lupulu Domnulu Moldovei* (1632—1654), care dupa marturi'a lui Macariu patriarchulu Antiociei, a fostu celu mai invetiatu dintre toti demnii de pe timpulu seu. Acestu domnu a latitu scól'a infintiata de Alesandru celu bunu la 1401, mutându-o din Sucév'a la Iasi sub nume de „academiá Vasiliana.“ Institutulu Vasilianu esista si astadi la Iasi in manastirea Trei-Ierarchilor. Pe lânga acést'a scóla, Vasile Lupulu a mai infintiatu dóue scoli de teología pe lânga episcopii, alte dóue scoli pentru limb'a româna si slavona pe lânga mitropoli'a din Iasi. Meritulu lui Vasile Lupulu inse nu se termina numai cu atât'a. Elu a infintiatu si tipografii române, a reintrodusu limb'a româna in biserica, ne-a datu codicele de legi române sub titlulu : „Carte românesca de invetiatura de la Pravilele imperatesci si de alte judecie“, cu dis'a si tóta cheltuiél'a a lui Vasile voivodulu si Domnulu Tierii Moldovei, din multe scripturi talmacita din limb'a elenésca in limb'a românesca de Eustratie biv-vel logofetu, in tipariulu domnescu in manastirea Trei-Svetitele in Iasi de la Christosu 1646.“ Editiunea acestei carti de-

venindu in timpulu nostru fórte rara, dlu G. I. Sion scóse in 1875 o a dóu'a editiune la Imprimeri'a Adrianu din Botosiani.

(Va urmá.)

George Popescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

— Fara 'ndoiéla a observatu cà ilu urmezi?
— Elu n'a observatu nimica.
— Asiá dara te-ai obositu?
— Nici odata! Asiu fi mersu dupa elu pâna la capetulu lumei... Inse ar fi mai bine sè povestescu dlui marquis lucrurile de-a menuntulu.

— Povestesc si intra dreptu la tînta, càci precum vedi, eu stau pe carbuni aprinsi.

Lazaru povesti pe scurtu întemplerarea pe care noi o cunóscemu deja, si gentilomulu mai de multe ori batù din picioru cu o infricosiata espressioni a mâniei.

— Prostu, dobitocu, spiritu marginitu, descreeratu! — esclamá ea dupa ce se incheià povestirea, — trebuiá sè-lu opresci irdata ce purtarea lui aretà apriatu, cà me va tradá.

— Eh! la draci! acést'a mi-am dîsu si repetîtu si eu, blastemandu-me; inse erá târdîu. Acelu deobolu de calu a perdutu totu; reulu erá ireparabilu...

— Dóra, — murmurá Saint-Maixent.

— Dlu marquis vede dóra vr'unu mijlocu de a-mi corege gresiéla? — întrebà Lazaru iute.

Fara d'a respunde la acésta întrebare, gentilomulu întrebà:

— Revinitu-a Lactance asta nópte in castelu?

— Da. Rogu pe dlu marquis sè me créda, cà l'am pânditu cu ingrigire!

— Cátu timpu a duratu absinti'a lui?

— O óra si jumetate.

— Asiá dara copilulu nu e departe... dar unde? Cercàrile prin giuru aru puté ratecí... apoi aru fi si compromitetóre; mai bine va fi sè me adresediú catra insu-si Lactance.

— Inse, dle marquis, elu va refusá a-ti respunde.

Pe buzele lui Saint-Maixent se ivì unu surisus selbaticu.

— Ah! tu credi, cà elu va refusá.

— Acést'a imi pare unu ce siguru.

— E bine, vomu vedé.

Dupa o tacere scurta, marquisulu reluà:

— Vei întocmì lucrurile asiá, cà sè poti vorbí cu acestu ticalosu mâne deminetia intre patru ochi.

— Va fi usioru.

— I vei díce, cà trebue sè vorbescu cu elu, si cà precisu la optu óre ilu voiú asteptá in pavilonulu, a carui cheia mi-a dat'o.

— Voiú face acést'a; inse voi-va elu sè vina? — hasardà cu frica Lazaru.

— Pentru ce ar refusá?

— Déca va presupune, cà dlu marquis banuesce ceva, elu se va ferí.

— Si cum ar puté elu sè aiba asemenea supunere? Nu mi-ai disu tu, hotiomanu duplu, cà dinsulu nici in gându n'a avutu asta-nópte de urmarirea ta?

— Oh! încátu pentru ast'a, eu respundu.

— Asiá dara va viní; acuma éta ce vei avé de facutu: vei conduce la siepte óre si jumetate trei cai cu siele si frêne la capetulu parcului, si i vei ascunde intr'unu desisiu in apropiarea pavilonului.

— Voiú face si me voiú furisiá, cà ómenii din grajdu sè nu bage de séma nimica. Voiú imbetá pe Mathias si pe Lorain, de la grajdulu celu micu. Inainte de siese óre rachíulu i va adormí pe paie, si voru horcaí cà nisce fericiti, in locu de a se ocupá de caii lor.

— Ide'a e buna.

— Si apoi, dle marquis?

— Apoi vei viní sè me intelnesci la pavilon, unde eu voiú fi deja si unde iti voiú spune ce vei avé de facutu. Nu mai am trebuintia de tine, te poti culcá.

Lazaru grabì sè profite de permissiune, si esì, murmurându intre dinti:

— M'ai pacalitu, dle intendantu; dar ceriulu e dreptu, si — la draci! — acusi voiú fi resbunatu!

XXI.

In pavilon.

Diu'a care urmá dramei de nópte, pe care cetitorii nostrii o cunoscú, tóta trecù in o linisce adâncu.

Dóm'n'a Rahon, liniscita in corpu, déca nu in spiritulu, nu mai incetá d'a dormi.

Annibal incepù a se mirá, cà durerile, atâtu de mari in ajunu, nu se rennoiau, si manifestá mirarea sa mósiei. Dar sciinti'a medicala in epoc'a aceea nu s'a despartítu inca de niste prejudetie bizare si superstitióse, de cari astadi ar ride din tóta ânim'a, dar pe cari in secolulu alu siepte-spre-diecele nici nu incercáu a le combate.

Simiona respunse, cà *inriurirea lunei nóue s'a opusu fara 'ndiela la nascere, si cà pentru acést'a trebue sè se felicite, càci indata-ce lun'a va deviní plina, si nascerea va fi mai usióra.* *)

Acésta afirmatiune parù neresturnabila pentru gentilomulu.

Simiona adause, cà o tinera burgesa din clientele sale i-a oferitu in decursu de dóue dile totu aceste semne inaintemergatóre ale unei nasceri apropiate, si totusi ea n'a nascutu decátu peste siese septemâni.

Dóm'n'a Chavigny la rëndulu ei adause, cà si dins'a a auditu mai multe casuri de aceste, si citá chiar mai multe esemple.

Annibal, assiguratú mai de totu, se hotari sè astepte cu rabdare.

Lazaru, — demineti'a, — pândì momentulu sè se afle singuru cu intendantulu, si-i împartesì comisiunea stapânului seu.

— Spune domnului marquis, cà voiú avé onórea a me supune ordinelor sale, — respunse Lactance. Precisu la optu óre voiú bate incetu de dóue séu de trei ori la usi'a pavilonului, cà sè facù cunoscuta presinti'a mea.

Lazaru se rentórse si Lactance se simtì cuprinsu de o nelinisce ce nu se pote descrie, si se întrebà:

— Ce va sè dica acésta intelnire intr'unu locu atâtu de departatu? Nu cumva marquisulu voiesce

*) Istoricu si tectualu.

sè-mi puna o cursa? Pe unu Dumnediu, dinsulu e capabilu de asiá ceva! Cine scie déca elu nu voiesce sè-mi rapésca, cu tari'a, angagementulu de 50 mii livre, ce mi-a subscrisu in nóptea trecuta?! Asiu face unu lucru cu minte, de cumva m'asiu ferí sè me ducu in pavilon la ór'a decisa. Da, da, nu me voiu duce.

Peste unu minutu, petrecutu in meditatiuni nóue, elu continuà :

— Ar fi usioru sè nu me ducu; dar prin nemergerea mea asiu prevesti, cà mi-i frica, — asiu marturisí cà vreu sè me retragu, si asiu face astfelu din dlu Saint-Maixent unu dusmanu neîmpacatu. Acésta ar puté sè devina fórte periculosu. Nimica numi probéza, cà marquisulu are sè-mi spuna niste lucruri importante . . . elu a alesu pavilonulu cà unu locu fórte siguru, ascunsu de netrebuitori si de curiosi. In loculu seu, si eu asiu fi facutu asiá. Deci voiu merge; dar, pentru mai mare siguritate, voiu fi precautu.

In adeveru Lactance grabi a se îngrigi de precautiuni, va sè dica impaturà obligatiunea marquisului in o cuverta grósa, pe care o sigilà, si o predete cu îngrigire Marinettei, rugându-o sè nu se despartieasca de ea nici macaru pe unu minutu si s'o deie érași lui.

Marinetta i promise.

Orologiulu din turnulu castelului batea tocmai optu óre, cându intendantulu precisu pâna la estemitate, batù de trei ori incetu la usi'a pavilonului.

Lazaru i deschise usi'a.

Servitorulu ilu intimpinà cu o fatia de bunu auguru, si ilu întroduse în asiá numituludoaru, unde Saint-Maixent asteptá deja.

Acelu budoaru, pe care l'amu descrisu, oferíá unu aspectu atât de placutu, în câtu neliniscirile lui Lactance disparura indata ce trecù pragulu.

Unu focu mare ardea pe vétra, si candelabrele caminului erau inzestrate cu optu lumini aprinse.

Persónele de pe tapiseri'a vechia flamânda pareau tóte fórte vesele. Lucurile viue ale focului aruncau schintei pe smaltiuulu vaselor, si figur'a lui Saint-Maixent înfatisiá espressionea cea mai asiguratóre.

Lactance facù dupa datina cu lung'a si mladiós'a sa spinare unu ângheu de patru-dieci si cinci grade, si murmurà :

— Speru cà n'am facutu gresiél'a in voluntara, cá dlu marquis sè me astepte?

— Fii siguru, nene Lactance, — respunse Saint-Maixent, — cà ai vinitu mai de graba si nu mai tardiu. Siguru de asta, ocupa locu si sè vorbimu!

— Ce felu! dlu marquis imi face onórea . . .

— Sè te invitu a siedé? pré bine! Esti nitielu a casa aice, fiindu cà acestu pavilonu a devinitu casuti'a galanta a dtale. Siedi in fotelulu acest'a, pe care ti-lu atinge mân'a . . . Si acuma, — continuà gentilomulu, — te rogu, dà-mi sema de insarcinarea delicata ce ti-am concediuti eri sér'a.

— Am esecutatu religiosu ordinile dlui marquis.

— Din punctu in punctu? far' a schimbá nimec din ele?

(Va urmá.)

Inmormântarea lui Thiers in Paris.

— Vedi ilustratiunea de pe pag. 449. —

Natiunea francesca a îmbracatu doliu. Unulu din fiii ei cei mai devotati, Thiers a muritu. Cu natiunea-sora gelimu si noi; durerile si suferintiele ei sânt si ale nóstre. Este dar dator'i'a nóstra sè jertfimu câte-va sire memoriei si acestui barbatu.

Adolfu Ludovicu Thiers fu nascutu la 16 aprile 1797 in Marseille, unde parintele seu a fostu industriasiu. A studiatu drepturile in Aix, si se asedià cá advocatu totu acolo. Dar fiindu cà acésta cariera nu-i convinià, incepù sè faca studii de istoria, politica si de economía nationala. In 1820 se duse la Paris sè-si valوزه talentulu pe terenulu diaristicu. Aice facù cunoscinti'a barbatilor de frunte din opositiune, si la 1824 devini unulu din redactorii diarului „Constitutionel.“ Totu in acelu timpu scrise marea sa opera, istori'a revolutiunii francesce, care i-a facutu bunu renume cà istoriografu. De aci incolo a figuratu in tóte miscamintele opositiunale ale diaristicii.

In 1830 orasiulu Aix ilu alese deputatu la camera, primululu seu debutu n'a reesitu, elu înse n'a desperatu. In 1832 fu numitu ministru de interne, apoi de lucrâri publice si comerci; éra in 1834 ministru de esterne, in fine la 1836 ministru presiedinte. Atunce in se se retrase, càci regele n'a aprobatu unu actu alu lui. Thiers ocupà locu in fruntea opositiunii.

In 1840 érași ajunsu ministru presiedinte, înse de asta-data nici trei luni nu ocupà acelu postu, càci vediëndu, cà insedar se lupta, dimissionà. Intrà atunci in opositiune, si in timpulu seu liberu scrise „istori'a consulatului si a imperiului“; elu vëndù acésta opera mare cu 500,000 de franci.

Dupa lovitur'a de statu din 2 dec. 1852, cà adversarul lui Napoleonu, fu inchisu si esilatu câtu-va timpu. Rentorsu apoi in patri'a sa, se ocupà mai alesu de lucrâri istorice.

Activitatea din timpulu din urma a lui Thiers este inca in viu'a memoria a cetitorilor nostri. Toti scimu caletori'a lui pe la tóte cursile Europei pe timpulu invasiunii prussesci în Franci'a, alegerea sa de deputatu in optu-spre-diece cercuri, mai apoi si alegerea sa de presiedinte alu republicei, in care calitate functionà pâna in 16 maiu 1873.

A face biografi'a lui Thiers este a scrie istori'a Franciei in cei de pe urma cinci-dieci de ani. Noi amu schitiatu numai principalele momente din viéti'a lui.

Numai câte-va cuvinte vomu mai adauge. Precum se vede si din aceste schitie, Thiers la inceputulu carierei sale a fostu monarchistu, dar apoi catra finea aceleia a devinitu celu mai caldurosu sustiitoru alu republicei. Éta — a disu Grevy la mormântulu lui Thiers — gert'fa cea mai mare ce acestu barbatu a pututu s'aduca patriei sale.

Portretulu lui Thiers s'a publicatu deja in fói'a nóstra, inca în 1871 nr. 8, de aceea nu-lu mai reproducemu si de asta-data. Publicâmu înse o ilustratiune, care înfatisiéza inmormântarea acestui mare barbatu de statu. Acésta pune in vederea cetitorilor nostri cortegiulu funebralu tocmai în momintele când acél'a trecù pe la maretulu arcu de triumfu. Despre inmormântarea in sa-si amu datu deja unu raportu scurtu in unulu din nrile trecute.

S A Z O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	18	30	E. 18 d. R. n. s. cruce.
Luni	19	1	ss. mm. Trofim, Savetiu.
Marti	20	2	s. m. m. Eustatiu, s. p. Ipatiu.
Mercuri	21	3	s. ap. Codrat, pr. Iona.
Joi	22	4	s. st. m. Foca, s. m. Isaac.
Vineri	23	5	conc. pr. Ioan, s. m. Antonis.
Samb.	24	6	s. m. m. Tecla, c. p. Copriu.

CRONIC'A RESBOIULUI.

In ambulanti'a dinaintea Plevnei. *)

— Septembrie 1877. —

Celu ce voiesce sè védia unu tablou alu resboiului, sè mérga în ambulantiã. Satele si orasiile se potu ruina, pustiã si arde si prin alte eveneminte; înse pentru ómeni — afara de cumplite incidente ale naturei, cari spre norocire numai arare ori se repetu — nimica nu produce atât'a miseria cá resboiulu. Ambulanti'a, séu mai bine institutiunea sanitara, e destinata pentru alinarea miseriei; dar tocmai fiindu cá aice tóte convinu ce reclama ajutoru, si impressiunea actiunilor resboiului e cea mai infricosiata. Séu, cá voiu desvelí înainteã cetitorilor mei unu tablou, care dóra le va stérni compatimirea cea mai adânca, si cá abiã imi vor fi recunoscatori pentru cá în relatarile mele sùm atâtu completu si nu întrelasu nici colorile cele mai posomorite.

Prim'a parte a ambulantiiei merge înainte în lini'a de focu. Ea urméza infanteri'a, ea este în bateria si insotiesce cavaleri'a. Nepasátore de glóntiele siuerátore, ambulanti'a merge înainte, pâna unde e cu putintia, spre a fi aprópe de câmpulu bataliei, si mediculu diriginte numai o grige are: de a nu espune pe raniti glóntiilor dusmanului. Din primul locu de legare alu ranelor, mediculu tramite afara pe portatorii sanitari sè aduca pe raniti din câmpulu bataliei, si fiindu cá aice câmpulu e estinsu, se infintiéza în continuu mai multe asemenea locuri de legare. Timpulu nu permite sè se puna mai multu decâtu o legatura în pripa.

Ingenunchiându pe paméntu îndeplinesce mediculu lucrarea milei. Ingrigesce de toti pe rëndu si nu se obosesce a lucrá pe câmpulu onórei, nici chiar când a sositu nóptea, si nu mai putinu curagiosu decâtu soldatulu se opune pericolului. Elu nu are urechi pentru glóntiele ce sbóra în giurulu seu. Elu privesce numai suferindii, cari astépta ajutorulu lui, si pâna când dinsulu lucréza, soldatii sanitari mângaiã pe cameradii raniti.

Oficiulu acestora nu e mai puçinu plinu de pericole decâtu alu medicului, càci ei stau nemijlocitu dinapoi'a luptatorilor, si déca vr'unulu zaresce între cei cadiuti vr'unu frate-seu cutare unchiu, nici atât'a timpulu nu-i remâne cá sè închida ochii iubitudii; elu

trebuie sè-si innece lacrimile, sè-si sugrame durerea si sè mérga înainte, conformu datoriei sale!

Provediuti cu prim'a legatura, ranitii se punu înca în mijloculu luptei pe cara si se transportéza în ospiciulu ambulantiiei. Pentru multi acésta cale e cea mai din urma pe paméntu. Pâna când rolulu de frunte ilu jóca tunurile mari si masele de infanteria n'au intratu înca în lupta, numerulu ranitilor este înca micu, dar cu atât'a gradulu ranirii e mai mare. Când înse cavaleri'a si infanteri'a au pasitu în lupta: numerulu medicilor, alu portatorilor sanitari, alu róbelor, caralor si corturilor mai nici odata nu ajunge si atunce e mediculu mai nefericitu. Elu isi încórda tóte puterile si vede cu durere, cá nu are destule.

Nemijlocitu înainte de ataculu regimentulu 13 de dorobanti a supra redutelor turcesci dinaintea Plevnei, me aflám în spitalulu de ambulantiã. Generalu Davila chiar luase tóte dispositiunile, medicii se întreceau, care dintre ei sè facã serviciulu de dupa miédiadi pe câmpulu de legare, si fiindu cá fia-cara voia sè fia celu d'ântâiu, s'a trasu sórte. Noroculu favorisã majorulu dr. Georgescu, cá sè póta merge în sírulu primu; siefu-mediculu de ambulantiã dr. Otiemba i remase partea d'a conduce operatiunile în ospitalu. Asemene rivalisare însufleti pe ambii medici ai Societãtii Crucea-Rosia din Iasi, dr. Ursulescu si dr. Rusu jun. Celu d'ântâiu ajunse prin sórte în linia, celu din urma în ospitalu. Erã o impressiune fórte seriósa aceea, când dr. Georgescu cu asistinti'a sa: portatori, cara, corobe plecã. Tunurile bubuiãu necontentitu si bombele asvériãu o adevrata plóia de glóntie. Dr. Davila grabi cu dr. Popescu si dr. Abisa înainte, sè ia si dinsii parte. Veterinarulu *en chef* majoru Colbanu i insoti. Pe când ei sosira în linia, dr. Georgescu lucrã. Foculu puscilor n'a începutu înca. Atunci vini ordinulu d'a atacã siantiurile. Dorobantii innaintara cu curagiu îndresnetiu, portatorii sanitari i urmara si peste puçinu adusera pe primii raniti pe câmpulu de legare. În primele momente numerulu fu destulu de mare, de siguru mai mare decâtu alu medicilor, — si atunce ajutara toti câtii avura mâni libere, si faceau ce scieau sè facã. Turcii dadeau focu si a supra locurilor de legare, si dr. Grancia tocmai în acelu moméntu fu lovitu de unu glóntiu în bratiulu dreptu, când dinsulu ingenunchiatu pe paméntu legã pe unu ranitu. Dinsulu se legã pe sine si remase în linia pâna ce putù sè fia spre ajutoru. Dupa ce numerulu ranitilor fu destulu de mare, cá sè se póta tramite unu transportu, ranitii fure asiediati în cara si se tramisera în ospitalulu de ambulantiã.

Aice medicii asteptau aprópe cu nerabdare spre a-si îndeplini oficiulu. Când transportulu condusu de însu-si generalu Davila se zari, ei grabira într'acolu sè fia de ajutoru la descarcarea ranitilor.

Dr. Pastia voi sè fia celu d'ântâiu, si celu d'ântâiu pe care ilu luã de pe caru, fu — *frate-seu*, care a intratu în armata cá voluntaru. Tinerulu erã ranitu de mórté. Frate-seu recunoscù pericolulu si lacrimile ilu înundara. Generalulu, de si însu-si plinu de durere, ilu învita a-si face dator'iã.

Dar si ranitulu isi cunósce positiunea. Elu întreba:

*) Acestu gentilu articolu ilu traducemu din dñuarulu „Die Presse“ din Viena.
Red.

— Cum se afla ai noștri?

— Bine! — fu respunsulu.

— Asiá dara moru bucurosu! — exclamà elu. Saruta-me înc' odata si saluta tíer'a si pe ai mei!

Dupa câte-va minute elu isi aspirà sufletulu în bratielul fratelui seu.

Unu dorobantiu vine cu fati'a zdrobita de glontiu, falcile si osulu dintilor i sînt sfaramate, dar dinsulu e veselu si numai de aceea se plînge, cà turcii i-au diformatu tocmai fati'a-i tinera si frumósá.

— Dar si eu le-am platitu asemenea, si nu le-am lasatu nimica, nici chiar Zwiebackul uscatu, pe care acuma nu-lu potu róde.

Unu altu dorobantiu, caruia s'a puscatu piciorulu, aduce cism'a sa în mîna si róga pe medicu, sè pazésca bine cei 2 franci si 50 centimi, cari se afla în ea. În casulu déca ar muri, sè-i deie camaradului seu de arme.

Nici unulu nu potù sè se desparta de arme. Pus-cile au trebuitu sè se puma lînga ei.

Apoi sosira greu-ranitiu cu glót'a, unuia i s'a sdrobitu bratiulu, altuia i s'a sfaramatu piciorulu, unuia bomb'a i-a spintecatú carnea de pe peptu pâna la osu, prin corpulu altuia glóntiele de pusca au trecut prin cinci locuri.

Sér'a sosi, dar lucrulu nu încetá, tortiele se aprinsera, si la lumin'a lor — prin care scen'a grozava a devinitu si mai grozava — lucrulu s'a continuatu tóta nóptea. În deminétia urmatóre inse mai asteptá pe medici o scena trista. Doi raniti murira în ranele lor si li se pregatesce o înmorméntare simpla. Medicii ilu însotiescu la morméntu si nici unu ochiu nu remâne fara lacrimi, când tierin'a se rostogolesce pe cadavrele, cari zacu aice în tíera straina într'unu locu, ce abiá se va gasi de ai lor.

Eu grabescu sè iesu din ambulancia. Nu mai uitámu asemenea scene, de cumva le-am veditu odata.

Generalu Davila se 'ntórce înapoi, sè faca dispositiuni în privinti'a evacuatiunilor, cá ospitalulu de ambulancia în diu'a urmatóre sè aiba locu pentru ranitiu noi. În Cojulsoco, Mecka, Muselim, Selo s'au înfintiatu ambulantie, cari s'au instalatu adi de generalulu. Elu cêrca drumurile cele mai bune, mai scurte si mai sigure, pe cari se voru puté conduce transporturile de evacuatiune si inca în diu'a aceea evacuatiunea începe.

Intr'aceste în ambulancia sosira raniti noi, dar nici unulu — carele e transportabilu — nu se lasa aice mai multu de dóue-spre-diece óre. Arangiaméntulu e de modelu si acest'a e punctulu luminos în tabloulu întunecosu.

Dar mai este unu elementu, care în acestu teatru alu grózei operéza de totu alinatoru. Ambulanti'a are dreptu Geniu o dina aperatoré. Iubirea de consorte si de omenime au îndemnatu pe o femeia a însotí armat'a pân'aice; lînga cortulu ranitilor si dins'a si-a înnaltiatu miculu ei cortu, carulu ei aduce de tóte de ce are trebuintia, ea nu primesce nimica, ea numai dá, ea îngrigesce de raniti, i recreéza, li dá recoritóre, i mîngaia, de si ánim'a ei e plina de spaima, càci barbatulu ei, capitanu Condurato, stà în lini'a prima. Fía dins'a crutiata de durerea, d'a îngrigi pe sotiulu ei, cum cu atát'a iubire îngrigesce pe camaradii aceluia!

Lichtenstadt.

De pe cîmpulu de resboiu.

Armat'a româna sub comand'a suprema a Domnitorului a facutu onóre la Plevna natiunii nóstre. Tóte diuarele, chiar si cele mai reutacióse, sînt silite a recunósce, acést'a. Este constatatu, cà ea a ocupatu redut'a Grivitia, care e cea mai puternica. Si pe când Rusii au fostu scosi din redutele ocupate de ei, Români au respinsu cu vitejía tóte atacurile turcesci, si tínu si acuma Grivitia. Dlu Lachmann, corespundinte alu diarelor „Bund“ diu Berna si alu „Gazetei de Chicago“ din America scrie, cà „armat'a româna merita a fi pusa lînga ori ce alta armata a Europei si ori cine póte fi mándru de soldatii si oficierii ei, cari au datu probe atátu de stralucite de vitejía.“ Corespundintele „Pressci“ din Viena scrie din Grivitia cà: „Români au puscatu chiar asiá de bine cá Rusii,“ si cà: „Iutimea si ordinea, cu care Români stau gata de lupta, merita recunoscintia.“ Totu acelu corespundinte scrie de alta-data, cà în lagarulu românu ordinea e de modelu, si cà soldatii iubescu fórté pe oficierii cari au curagiu.

Imperatulu Alesandru a decoratu cu crucea St. George la gátu pe Domnulu Românilor pentru eroic'a aperature a Grivitiei; totu-odata a acordatu câte-va cruci si pentru soldatii aperatorii ai Grivitiei. La rëndulu seu principele Carol a decoratu cu cordonulu „Stéu'a României“ pe imperatulu.

Stindardulu turcescu luatu la Grivitia de Români a fostu dusu la Bucuresci si asediatu cu mare pompa în arsenalu. Éta cum descrie acestu actu frumosu „Press'a“ din Bucuresci:

Publiculu Capitalei, si toti strainii aflati acilea, ardea de dorintia si de nerabdare, cà sè véda pe fiii tierii, cari, cu unu curaju admirabilu, infruntându cu eroismu mórtea, aretara lumei valórea Natiunii Române. Inca de pe la órele 2 dupa amiadi, calea Mogosióei erá inundata de multimea publicului, de la Palatulu Domnescu pâna la palatulu „Dacia.“ Diu'a erá frumósá, si temperatur'a fórté placuta. Ferestrele stau pretutindenea deschise si buchete de flori imboldiau o multime dintr'însele.

Pe la patru óre amu întêmpinatu cortegiulu, în apropiere de Ministerul de resboiu. Musica pompierilor, în capulu cortegiului întoná marsiulu nationalu. Dupa musica veniá Inspectorulu generalu alu gardei, d. colonelu Calinescu, asistatu de 2 oficieri superiori din Statulu-majoru alu gardei, dñii Manu si Grigore Vulturescu. Dupa acestia viniau bravii ostasi vênatori, cari au luatu stégulu. Soldatulu a nume Grigorie Ión, care tínea stégulu, se aflá între unu sergentu, a nume Stan Georghe, si între caporalu Nica Vasile, ambii vênatori, cari au contribuitu la luarea si mentinerea stégului. Unu corpu de pompieri, impartiti în plutóne, acompaniá pe bravii vênatori. La stâng'a primului plutonu se afla d. majoru Candiano, si directorele Ministerului de resboiu, d. colonelu Falcoianu.

Când cortegiulu sosi în dreptulu administratiunii domenelor, unu aplausu entusiasticu resuna de la tóte ferestrele, unde se concentrase toti functionarii domenelor. De acilea si pâna la teatru, aplausele publicului, fura neînterupte.

Pe piati'a teatrulu, cortegiulu se oprí câte-va minute, si câte-va cuvinte fura rostite în dreptulu stégului, de o persóna. (Din partea functionarilor

primariei. Red.) In dreptulu caselor dlui Otetelisanu, dóue coróne de flori s'asvirlira de la o feréstra a supra bravului care purtá stégulu, urmate de o plóia de buchete de flori. Cortegiulu se opri în curtea Academiei, in dreptulu statuei lui Mihaiu Bravul. Dupa ce stégulu fu închinatu, cortegiulu se reîntórse si ree-sîndu în podulu Mogosióie, continuá drumulu inainte catra Arsenalu.

Onóre armatei Române! Onóre bravilor ostasi cari au ilustrat'o!!

Pe câmpulu de resboiu s'au întemplat ici cólea ciocniri neînsemnate: Tiarevicu a respinsu ataculu turcilor la riulu Lom. La Plevna cavaleri'a russa n'a pututu împedecá ajutorulu de 15,000 ómeni, precum si proviantulu si munitiunile sosite in taber'a lui Ozman pasi'a. Români la Grivitza au încercatu a ocupá o nóua reduta, fusera înse respinsi cu perderi de 300 raniti. Din caus'a ploilor actiunile mai însemnate sînt împedecate.

CE E NOU?

Scandalu în Oradea-mare. Cá în mai multe parti ale tierii, asiá si în Oradea-mare ungerii au serbatu prin iluminatiune succesele lui Osman pasia a supra rusilor. Resiedinti'a episcopésca româna înse a remasu neiluminata, cáci Il. Sa dlu episcopu Olteanu dimpreuna cu tóta curtea sa petrece de mai multu tîmpu la Beusiu si în sér'a iluminárii numai servitorii erau a casa. Vediéndu resiedinti'a neiluminata, ungerii i sparsera tóte ferestile cu un adevertatu vandalismu. Nici mortii nu remasera neinsultati, fost'a locuintia a repausatului Borbola, asemene nefiindu iluminata, ungerii au spartu si ferestile aceleia. Aflámu, cá si dlu advocatu Zigre a patitu acést'a — onóre.

Sosirea ranitilor la Bucuresci. La 4/16 sept. sér'a au sositu la Bucuresci cu trenulu primii raniti români de la Plevna. Dómu'a Românilor — dice „Rom.“ — a primitu în persóna pe raniti, le-a adresatu cuvinte de felicitare si mângaiere, si a luatú indata 6 din ei la spitalulu Altetiei Sale, ce este la Cotroceni. Dlu Dumitru Ghica, presedintele Crucei-Rosie, i-a felicitatu, la rëndulu seu si i-a dusu pe ceialalti la spitalulu Filantropiei. Multi cetatieni erau la gara si toti au primitu cu iubire si cu respectu p'acesti osteni.

Bismarck — precum scriu diuarele — ar fi disu: „Séu vomu avé în anulu acést'a pace, séu la primavéra va urmá unu resboiu european.“

Gorciacoff si gard'a nationala. Cetimu in „Românulu“, cá principele Gorciacoff, când i s'au presintatu sieffi gardei nationale din Bucuresci, a disu: „Frumósa institutiune e gard'a nationala; dec' asiú fi tineru, si asiú vré sè întru în armata, in gard'a nationala asiú întrá.“

În tóta Români'a se totu aduna ajutóre de bani si de obiecte pentru ranitii români. Toti Români, de tóte conditionile, grabescu a contribui pentru acestu scopu. Societatea „Crucea Rosia“ a adunatu pân'acuma mai bine de 200,000 de lei. Asemene se facu contribui si pentru cumperare de arme; cetatienii din Buzeu au datu semnalulu, deobligându-se a cumperá 2000 de pucsi.

Patianiile consulului turcescu din Buda-pesta. Bietulu omu are ce se búcurá de simpatii'a

ungurésca! In biuroulu seu se perénda o multime de ómeni. Servitori multi isi oferu serviciile lor cá grigitori de bolnavi pe câmpulu bataliei, unde sînt gata a merge in totu momentulu, numai sè li se deie — bani de caleatoria. Apoi vinu feluriti „conti polonesi“, cu simpatii'a lor resboinica pentru „eroic'a natiune turca“ si cu dorulu de resbunare în peptulu lor in contra „barbarului de Nordu“; ei nu ceru decátu o bagatela de câte 1000 franci si o carta libera; déca acést'a ar fi cu neputintia, ei se indestulescu si cu 5 fl. — pâna mâne. Apoi întra în biurou unu tineru blondinu, dinsulu e poetu si componistu, a compusu unu „Plevnamarsiu“ cu tectsu pentru cvartetu; guvernulu turcescu binevoiésca a edá marsiulu si sè întrebuintieze vinitulu in favorulu ranitilor turci. Vine altulu, díce, cá dinsulu e filo-turcu, cere dar sè i se tramita o parchia de cisme din Constantinopole, totu ce mai adauge, este, cá calcâiele sè fía nalte. Unu fotografu cere portretele tuturor sultanilor. Asiá trece diu'a. Nici nóptea nu e pace. O multime de ómeni veseli trecu cu sgomotu mare înaintea locuintiei consului. Unulu trage clopotielulu. Portarulu apare: „Ce voiti?“ — Unulu din multime respunde: „Voimu sè vedemu unu turcu; voimu sè sarutámu pe Halil bey si pe Sedid efendi!“

Intre Bucuresci si Alesandria s'a proiectatu a se asterne o linia de tranvaiuri militare. Lucrarea — precum díce „Natiunea româna“ — trebue sè încépa si sè se ispravésca fórte curéndu.

Nu va mai fi slepu! Renumit'a baia Trouville a devinitu teatrulu unei lupte infricosiate. Si lupt'a acést'a e grozava, cáci damele iau parte într'ins'a. Caus'a resboiului e lungimea rochiilor. O partida se numesce reformatóre, va sè dica pórtá rochii scurte; in fruntea acesteia se afla principess'a La Tréuville. Lupt'a inca nu e decisa, si din tóta cért'a de ocamdata numai croitorii au folosu. Damele cu rochii dícu, cá principess'a numai din cochetaria vré sè introduca acést'a moda, cá adeca ea sè-si póta aretá piciórele sale mici. Éra partid'a ei respunde, cá damele din taber'a contrara numai de aceea pórtá rochii lunoi, cá sè-si ascunda piciórele mari

Diurnalele din strainetate se esprima tóte fórte magulitoriu despre tînut'a armatei române in focu; acesti ostasi tineri nu fagu de inamicu — dupa cum povestira babele din Pest'a, Clusiu s. a. — ci pe scári se urca pentru de a ocupá fortaretiile înalte si a alungá pe turci cu capetele sparte. Vorbe sè fie, ce nescocescu redactiile diurnalelor turcofile, cá rusii voru fi alungati si înnecati în Dunare, cá români nu voru avé sórte mai buna; tóte aceste sînt numai productulu unei fantasii bolnave, si arata numai, ce nobletia de ânima au respectivii, cari nu se sfiescu a dá tipariului pofta atátu de necurate.

Statulu maioru rusescu, déca ar cere testimoniu de la barbatii de specialitate militari din Europ'a, acestu atestatu în totu casulu n'ar fi favoritoriu. Traginare, tandalire, resfirarea fortielor fu reulu de care generalii rusi patimira pâna acuma. De când este lumea înse resbóiele s'au purtatu cu forcie mari, celeritate in lucrurile militari si surprinderea inimicului. Patianiile de la Plevna altcum potu servi de buna invetiatura atátu pentru rusi, câtu si pentru români, cari in acestu momentu sînt necesitati a face cauza comuna cu ei. Scirile din urma anuncia, cá armatele russe sînt concntrate.

Archiducele Nicolau in reportulu seu oficiosu, tramisu la San-Petroburg, dice: „Jun'a armata româna lupta escelentu!“

Principele Bismark, in 19 l. c. a avutu întâlnire cu comitele Andrassy in Salzburg.

Biserica si scôla.

Scólele române din Brasiovu. Amu primitu a XIII Programa a gimnasiului mare publicu românu de religiunea gr. res. din Brasiovu si a celoralte scóle secundare si primare împreunate cu acest'a, la anulu scolaru 1876/7, publicata de dlu dr. I. G. Mesiotu, directoru si professoru. Program'a cuprinde doue frumóse cuvântari ocazionale. Din „scirile scolare“ aflâmu, cã numerulu scolarilor a fostu, la gimnasiu 171, la scól'a reala 71, la cea comerciala 17, la cea primara de copii 362, la cea primara de fetitie 177, la scól'a de repetitiune 79, la cea de meseriasi 50, sum'a 927. Dintre scolarii de la gimnasiu, scól'a reala si comerciala, afara de 12 jidovi, toti au fostu Români. Societatea de lectura a studentilor are o biblioteca de 215 tomuri si 353 fl.

Literatura.

„**Natiunea Româna.**“ Sub acestu titlu a aparutu la Bucuresci unu nou ziaru politicu. „Ni s'a parutu, — dice redactiunea, — cã lipsesc Bucurescilor unu adeveratu ziaru de informatii, accesibilu pentru tóte pungile, care se póta interessá tóte clasele Societãtii. Pentru a împlini deci acestu голу, amu fundatu „Natiunea Româna“, dupa unu planu cu totul nou si oferindu cititorilor cea mai mare varietate.“ In adeveru, unu ziaru bine redactatu a lipsitu Bucurescilor cu deseversire; salutâmu dar cu bucuria „Natiunea Româna“, si dorimu se póta împlini acestu голу.“ Redactorulu noului ziaru e dlu Frideric Damé. „Natiunea Româna“ va aparé de doue ori pe di; editiunea de diminétia va purtá titlulu: „Drapelulu Românu.“

Ministerulu cultelor si instructiunii publice, in Români'a, publica concursu pentru unu „Abecedar“, o „Carte de lectura“ si o „Istoria a Românilor.“ Premiulu pentru cele doue prime carti e de câte 2000 lei, ér pentru acésta din urma premiulu e de 200.

„**Calindarul bunului econom**“ pe anulu 1878, redactatu de dnii D. Comsia si Eugenu Brote, a esitu de sub tipariu in Sibíiu, in editur'a tipografiei Drotleff. Acestu calindaru este unulu din cele mai bune câte esistu in limb'a nóstra; prin elu dnii redactori facu unu adeveratu serviciu literaturei nationale. Cu bucuria ilu recomandâmu dara atentiunii cetitorilor nostri. Pretiulu 45 cr.

Carte noué. „Elemente de gramatica limbei ebraice“ de N. Nitiulescu, profesoru la Seminarulu centralu din Bucuresci, in 8-o, 14 pagine. Acésta carte, lucrata dupa Ewald si Schefer, este prim'a publicatiune de acestu-felu in limb'a româna.

Diulare noué. „Romanu“ diaru politicu in orasiulu Romanu, va aparé odata pe septemâna. — „Invetiatorulu“, fóia pedagogica, Bucuresci, odata pe septemâna.

In nr. 36 alu foi nóstre in rubric'a „literatura“, sirulu 9-le, in locu de cuvântulu „stinc'a“ se se cetésca „stim'a.“

T e a t r u.

In folosulu ranitilor rusi s'a datu nu de multu o represintatiunea in oper'a italiana din Paris, la care luara parte artistii si artiste de rangulu primu de la teatrele de frunte. Vinitulu curatu alu acestei represintatiuni a fostu 15,000 franci. Lumea oficial'a n'a luat parte.

Dlu Millo a datu la Iasi o represintatiune in folosulu ranitilor români. Vinitulu curatu a fostu 2000 franci.

Sciri teatrale din Bucuresci. Cetimu in „Natiunea Româna“, cã pentru stagiunea teatrala viitóre teatrulu românu va functioná potrivit legii votate in ultim'a sesiune parlamentara, organizându-se cã „Societate dramatica Nationala.“ Stagiunea teatrului românu se va deschide la 1/13 oct. La redeschidere se va jucá „Visulu Dochiei“, poema dramatica de dlu Frideric Damé. S'a comandatu unu decoru nou pentru acea ocaziune. Millo va jucá in érn'a viitóre in Bucuresci in teatrulu celu mare. Dlu Franchetti tratéza cu administrati'a teatrului Nationalu spre a organizá unu teatru liricu italianu pentru stagiunea viitóre. In sal'a Bosel, o compania franceza de operete bufé si opera-comica, sub directiunea trei Keller va dá o serie de 60 de reprezintatii.

M u s i c a.

La Bucuresci a aparutu urmatórea piesa musicala: „Cânteculu rosiorilor de la Vede“, dedicatu Mariei Sale Domnitorului Românilor Carol I. Poesi'a de locotenent de statu majoru M. C. Maniulescu, pentru voce si pianu de Carol Pasill jun.

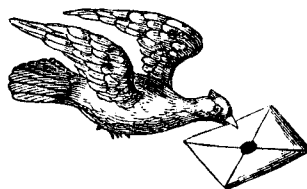
Industria si comerciu.

Doue drumuri de feru. Rusii construescu de la Galati la Bender drumu de feru, care in 27 oct. va fi pusu in circulatiune. Afara de acesta se mai construescu si alta linia, de la Fratesci la Zimnicea.

T r i b u n a l e.

Dlu Nicolau Marianu, vice-notariu la tribunallu din Aradu, a depusu in 18 sept. censur'a avocatiala. I dorimu succesu deplinu pe nóu'a cariera.

Post'a Redactiunii.

Dnei G. B. Sântemu fórtre recunoscatori. Cu bucuria ve însciintâmu, cã abonantii nostri înca si in semestrulu acest'a s'au înmultítu.

Treiluniulu jul. — sept. se va încheiá cu nr. viitoru. Rogâmu pe abonantii nostri a-si rennoi de timpuriu abonamintele.

Proprietariu, redactoru respundetóriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tieriei nr. 39